

няват на властта, отлъчват се от своя кадийски район и се крият в други райони и селища, следва да бъдат издирвани и най-строго наказвани, както и въдворявани в определените за тях райони. Както личи, подобно на българите, и циганите нямат право на свободно придвижване из империята; и те са заселвани по кадийско определение; и те са били преследвани от властта, задето търсят права и свободи като поданици на империята; и т. н.

За съжаление, както и вече отбелязах, не са много българите, а още повече пък циганите, които знаят добре истината за ромите по нашите земи: за техните мъки и страдания по време на чуждоземното господство; за участието на техните деди и прадеди в борбите за права и свободи, в подготовката и провеждането на едни или други бунти и въстания, на хайдушкото и четническото движение, в Априлското въстание (1876), в руската армия и българското опълчение по време на Руско-турската война 1877-1878 г., донесла свободата на българския народ, в това число и на неговата ромска съставка.

Така например, почти не е известно, че "В историческото минало, в периода на хайдутството и четническото движение много от циганите, които се занимавали с пренасяне на дърва от Балкана или пък са произвеждали в гората дървени въглища, са подпомагали с храна и убежище хайдутите, а отделни хора са участвали и в акции на хайдутите. Известен е дядо Гане Гачеолу от Сливен, който снабдявал българските четници с храна и барут, а неговите синове Георги и Тодор са изработили и предали на хайдутите 12 саби-френгии.

В периода на подготовката на Априлското въстание в Средногорието много цигани железари и ковачи, са били използвани за правене на топове, леене на куршуми, поправка на оръжие и пр. В шипченската епопея са взели участие и доброволци цигани. Известни са циганите от Сливен Йордан и Георги Хаджикостови и Йордан Русчев, които са взели участие в Освободителната война."⁶⁹

Естествено е да се предполага, че недостатъчната популяризация на тези и подобни на тях данни и факти стагни-

⁶⁹ Д. Генов, Т. Тайров, В. Маринов. Цит. съч., с. 9-10.